

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 103

- K A R A R -

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175. maddesinin dördüncü fıkrasında; "Meclisce üye tam sayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır." hükmü yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/01/2017 tarihinde kabul edilen 6771 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" Resmî Gazete'nin 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanununun 2. maddesinde; "Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmî Gazetede yayımını takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde, Yüksek Seçim Kurulunun 11 Şubat 2017 tarih ve 74 sayılı kararı ile Anayasa Değişikliği Halkoylamasının 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılması karar altına alınmıştır.

16 Nisan 2017 Pazar günü yapılacak Anayasa Değişikliği Halkoylamasında yurt dışı seçmenlerin oy kullanmaları işlemlerinin sağlıklı ve düzenli olarak yürütülmesini teminen, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu, Yurt Dışı Sandık Kurulları, Yurt Dışı Temsilciliklerinde Oyları Saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırmakla Görevli Sandık Kurulları, Yurt Dışı Oyların Sayım ve Dökümü ile Görevli Sandık Kurullarının Oluşumu, Görev ve Yetkileri ile Yurt Dışı Temsilciliklerinde Oy Verme İşlemlerini Gösterir 202/I sayılı Genelge Taslağı Kurulumuza sunulmuş olmakla konu incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 94/C maddesine göre yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin temsilciliklerimizde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında oy verme işlemleriyle, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu ve yurt dışı sandık kurulları, temsilciliklerde oyları saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulları ile yurt dışı oyların sayım ve dökümü ile görevli sandık kurullarının görev ve yetkilerini belirlemek amacı ile hazırlanan 202/I sayılı Genelge'nin yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

S O N U Ç:

1- 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılacak Anayasa Değişikliği Halkoylamasını düzen içinde ve dürüstlükle yönetilip, sonuçlandırılması ve uygulamada birliğin sağlanması amacı ile " **Anayasa Değişikliği Halkoylamasında Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun, Yurt Dışı Sandık Kurullarının, Yurt Dışı Temsilciliklerde Oyları Saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırmakla Görevli Sandık Kurulları ile Yurt Dışı Oyların Sayım ve Dökümü ile Görevli Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri ile Yurt Dışında Oy Verme İşlemleri**" hakkında 202/I sayılı Genelge'nin kabulü ile bu kararın eki sayılmasına,

2- Karar örneğinin;

- a) Seçime katılma yeterliğine sahip siyasi parti genel başkanlıklarına,
  - b) Dışişleri Bakanlığına,
  - c) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığına,
  - d) Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına,
- gönderilmesine,
- e) Resmî Gazete'de yayımlanmasına,
- 15/02/2017 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Sadi GÜVEN

Başkanvekili
Erhan ÇİFTÇİ

Üye
Sadi SARIYILDIZ

Üye
Nakiddin BUĞDAY

Üye
Muharrem AKKAYA

Üye
Cengiz TOPAKTAŞ

Üye
İlhan HANAĞASI

Üye
Z. Nilgün HACİMAHMUTOĞLU

Üye
Kürşat HAMURCU

202/I SAYILI GENELGE
ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ HALKOYLAMASINDA
YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNUN,
YURT DIŞI SANDIK KURULLARININ,
YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERDE OYLARI SAKLAMAK VE
YURT DIŞI İLÇE SEÇİM KURULUNA ULAŞTIRMAKLA GÖREVLİ
SANDIK KURULLARI İLE YURT DIŞI OYLARIN SAYIM VE DÖKÜMÜ İLE
GÖREVLİ SANDIK KURULLARININ
GÖREV VE YETKİLERİ İLE YURT DIŞINDA
OY VERME İŞLEMLERİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- Bu Genelge; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 94/C maddesine göre yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin temsilciliklerimizde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında oy verme işlemleriyle, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu ve yurt dışı sandık kurulları, temsilciliklerde oyları saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulları ile yurt dışı oyların sayım ve dökümü ile görevli sandık kurullarının görev ve yetkilerini belirlemek amacı ile hazırlanmıŐtır.

Tanımlar

MADDE 2- Bu Genelge'de geçen;

a) İlçe Seçim Kurulu: Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunu,

b) Seçmen Kütüğü: Yurt dışı seçmen kütüğünü,

c) Temsilcilik: Seçim yapılacak yabancı ülkelerdeki yurt dışı temsilciliğimizi (büyükelçilik, başkonsolosluk),

d) Komisyon: Yurt dışı temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurulunu,

e) Sandık Kurulu: Yurt dışı sandık kurulunu,

f) Sayım Sandık Kurulu: Yurt dışı temsilciliklerden gelen oyların sayım ve dökümünü yapmak üzere İlçe Seçim Kurulunca görevlendirilen sandık kurulunu,

g) SEÇSİS: Seçim BiliŐim Sistemini,

h) Halkoylaması: 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılacak Anayasa Değışikliği Halkoylamasını

ifade eder.

Oylamanın başlayacağı gün ve oy verme süresi

MADDE 3- Temsilciliklerde oy kullanma gün sayısı ve başlangıç günü o ülkedeki seçmen sayısı gözetilerek her bir temsilcilik için Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Oy kullanma saatleri yerel saat ile 09.00-21.00 arasındır.

Oylamaya katılacak olanlar

MADDE 4- Temsilciliklerimizde ve diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında sadece seçmen kütüğüne kayıtlı olan Türk vatandaşları oy kullanabilirler.

Kullanılacak oy pusulaları, zarflar ve mühür

MADDE 5- Halkoylamasında "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranlı sarı renkteki zarflar ve beyaz renk üzerinde "Evet", Kahverengi renk üzerinde "Hayır" ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulaları ile "TERCİH" mührü kullanılır.

İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri (298/20-A)

MADDE 6-

a) Seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşların oy kullanmalarıyla ilgili seçim iş ve işlemlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak ve gereken bütün tedbirleri almak,

b) Temsilciliklerde ve diğer yerlerde Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen sayı ve esaslara uygun olarak görev yapacak sandık kurullarını oluşturmak,

c) Oy pusulaları ile arkası İlçe Seçim Kurulu mührüyle mühürlenmiş oy zarflarını ve diğer seçim araç ve gereçlerini oy verme işleminin başlayacağı günden en geç yedi gün önce Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili temsilciliklerde hazır bulunacak şekilde göndermek veya gerekli görülmesi halinde oy sandığı, oy verme kabinleri gibi araçların mahallinden teminini Dışişleri Bakanlığından istemek,

d) Sandık kurullarının oluşumuna karşı yapılan itirazları inceleyip karara bağlamak,

e) Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlara karşı veya doğrudan gelen itirazları, itirazın yapıldığı tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar karara bağlamak ve verilen kararı itirazı yapan hazırsa kendisine bildirmek, değilse tebliğ etmek (298/128),

f) Sandık kurulu başkanlıklarınca seçim iş ve işlemleri hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak,

g) Sandık kurulu başkanları ile en az birer üyenin (Kamu görevlisi olan) eğitimi için kurs düzenlemek dâhil gerekli önlemleri almak (Bu görev İlçe Seçim Kurulu başkanına aittir.) (298/18-3),

h) Seçmen kütüğüne askı süresinde yapılacak itirazları sonuçlandırmak ve bu kararlara uygun kayıt ve düzeltme işlemlerini yapmak,

i) Yerleşim yeri yurt dışında olup da, askı süresi içinde herhangi bir nedenle yurt içinde bulunan seçmenlerin seçmen kütüğüne kayıtlarının yapılması için ibraz ettikleri belgelerle birlikte adres beyan formunu onaylayarak seçmen kütüğüne işlemek,

j) Seçmen kütüğüne yazılması için ilân süresi içinde yapılan başvuruların kütüğe kaydedilmesine karar verildiği halde, kesinleşen seçmen kütüğünde ismi yer almayan seçmenlerin, seçmen kütüğünün kesinleşmesine bakılmaksızın kütüğe ilave edilmelerine karar vermek ve Seçmen Kütüğün Genel Müdürlüğüne göndermek,

k) Askerlikten terhis olanlardan seçmen kütüğünde kaydı bulunmayanlar ile kesinleşmiş mahkeme kararıyla kısıtlı olup da, kısıtlılık hali sona eren Türk vatandaşlarının başvurularını kabul etmek ve seçmen kütüğüne kaydını sağlamak,

l) Seçmen kütüğüne kayıtlı olmakla beraber, izinli olsalar bile silahaltında bulunan erler, onbaşılar, kıta çavuşları ve askeri öğrenciler ile kesinleşmiş mahkeme kararıyla kısıtlanan seçmenlerin seçmen kütüğündeki kayıtlarının dondurulmasına karar vermek,

m) Her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan SEÇSİS'ten Örnek: 601 sayılı "Yurt Dışı Sandık Sonuç Tutanağı" ile Örnek: 600 sayılı "Yurt Dışı Sayım Döküm Cetveli"nin sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kağıda dökümünü almak (fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılamaz.),

n) Oy verme sürecinde yapılacak şikâyet ve itirazlar ile geçici İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu tutanağındaki maddi hataları derhal inceleyip sonuçlandırmak,

o) Yurt dışından ağzı mühürlü olarak gelen oy torbalarını 16 Nisan 2017 Pazar günü saat 17.00'den itibaren; yeteri kadar sayım sandık kurulu kurmak suretiyle denetimi altında açtırarak sayım ve dökümünü yaptırmak, tutanak düzenlemek ve birleştirme işlemlerini yapmak, ayrıca geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini de yapmak suretiyle bu iki birleştirme tutanağını Ankara İl Seçim Kuruluna iletmek.

Geçici yurt dışı ilçe seçim kurulları

MADDE 7- Yüksek Seçim Kurulunca, ihtiyaç duyulması halinde görev ve yetkileri de belirtilmek suretiyle yeteri kadar geçici İlçe Seçim Kurulu kurulabilir (298/18-3).

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 8- Temsilciliklerde görevli misyon şefinin teklif edeceği ve İlçe Seçim Kurulunun görevlendireceği bina sorumluları;

a) Binaya veya oy verme yerine getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerinin yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçlerin temini ve seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda tamamlanması için komisyon başkanını bilgilendirmek,

c) Oy verme günü, oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını İlçe Seçim Kurulu başkanına iletmek üzere ilgili misyon şefine bildirmek,

d) Oy verme süresince binadan veya oy verme yerinden ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanlarının isteklerini yerine getirmek,

e) Oy verme günü binanın veya oy verme yerinin ısınma, su, elektrik gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

f) Zarf sayım işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşım için misyon şefine haber vermek,

g) Sandık kurulları görevlerini tamamlayıp binayı veya oy verme yerini terk ettikten sonra, oy sandıklarının içinde oy pusulası ya da zarf olup olmadığını kontrolünü yaparak, **sandık alanında unutulabilecek oy zarfı, oy pusulası gibi seçim malzemelerini paketleyip Komisyona teslim etmek,**

h) Her oy verme günü bitiminde seçim malzemelerini (oy sandığı, oy verme kabini vb.) bir sonraki gün kullanılmak üzere muhafaza etmek,

i) Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanunda gösterilen yasaklara aykırı davranışlar olması veya suç işlenmesi halinde görevli kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırarak (298/83)

görevlerini yürütür.

Sandık kurullarının oluşumu

MADDE 9- Temsilciliklerde ve ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak sandıklardaki oy verme işlemlerinde görev yapacak sandık kurullarının sayısı hakkında Yüksek Seçim Kurulunun kararı uygulanır.

Sandık kurulu başkan ve üyelerinin seçimi İlçe Seçim Kurulunca yapılır. Sandık kurulu bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri birer isimden oluşur ve aynı usulle yedek üye seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri veya seçmenler arasından seçilecek üye ile doldurulur. Sandık kurulu başkan ve üye seçimleri, yurt dışında öncelikle sandığın kurulacağı yerde görevli kamu görevlisi ve seçmenler arasından yapılır (298/94/C).

Oy verme günü bir günden fazla olan temsilciliklerde kurulacak olan sandık kurulunun başkan ve bir kamu görevlisi üyesi ile siyasi partili asıl ve yedek üyelerinin her sandık için birden fazla (seçilmesi) bildirilebilmeleri ve bunların dönüştümlü olarak görev yapabilmeleri mümkündür.

Zorunlu hallerde meydana gelebilecek eksilmeler yukarıdaki usule göre tamamlanır.

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 10- Sandık kurullarının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık alanı içinde seçimin düzenle geçmesi için gereken tedbirleri almak, oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek,

b) Sandık alanında sandığın konulacağı yeri belirlemek, sandığın konulacağı yeri gösteren işaretler koymak (298/71-2),

c) Sandıktan çıkan **oy zarflarını açmadan saymak**, oy kullanan seçmen sayısı ile birbirine uygunluğunu sağlayarak tutanağa geçirmek,

d) **Örnek: 502 sayılı "Zarf Sayım Tutanağı"** düzenlenip imzalanıncaya kadar ileri sürülecek şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak, bu kararlardan itiraza uğrayanları İlçe Seçim Kuruluna göndermek üzere derhal Komisyona teslim etmek,

e) Sandık kurulu tutanak defterindeki tutanakları ve gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,

f) Kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulalarını ve matbu evrakı, ayrı ayrı bağlayıp mühürlendikten sonra komisyona teslim etmek, imzalı **Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"**ni, tutanak defterini, kurula imza edilen zarf sayım tutanağı ile kapalı oy zarflarını torbaya koyarak ağzını bağlamak ve sandık kurulu mührü ile mühürleyerek muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından komisyona teslimini sağlamak,

g) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 11- Sandık kurulu başkanı, oy verme saatinden önce, komisyon başkanı veya komisyonun görevlendirdiği bir üye tarafından **Örnek: 501/1 sayılı "Yurt Dışı Sandık Kurullarına Teslim Edilen Malzemeyi Gösterir Tutanak"** karşılığında kendisine teslim edilen;

a) En az iki adet oy verme kabini ile bir adet oy sandığını,

b) Görevli olduğu sandık için bir kese içine konulmuş numaralı bir sandık kurulu mührü (mühür numarası tutanakla belirtilir) ve en az iki adet "TERCİH" yazılı mührü,

c) Her birinin üzeri İlçe Seçim Kurulu mührü ile mühürlenmiş ve birleşik oy pusulalarının konulmasına mahsus yeteri kadar oy zarfı paketini (zarf sayısı tutanakta belirtilir),

d) Birleşik oy pusulası paketini (oy pusulası sayısı tutanakta belirtilir),

e) Kapalı oy verme yerine asılacak **Örnek: 19 sayılı "Açıklama Levhası"**nı,

f) Sandık çevresine asılacak **Örnek: 20 sayılı "Uyarı Levhası"**nı,

g) Oy kullananların yazılacağı **Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"**ni,

h) Oy sandıklarının önüne ve üstüne yapıştırılacak etiket ile sandık numarasını gösterir etiketi,

i) İstampa, istampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfa İçe Seçim Kurulu Başkanlığınca mühürlenmiş ve onaylanmış tutanak defteri, zarf sayım tutanağı, tutanak kâğıtları, tükenmez kalem, bağlama kartonu, boş torba ve kese zarfını,

j) 3 (üç) adet " **Anayasa Değişikliği Halkoylamasında Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun, Yurt Dışı Sandık Kurullarının, Yurt Dışı Temsilciliklerde Oyları Saklamak ve Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Ulaştırmakla Görevli Sandık Kurulları ile Yurt Dışı Oyların Sayım ve Dökümü ile Görevli Sandık Kurullarının Görev ve Yetkileri ile Yurt Dışında Oy Verme İşlemleri"** hakkında 202/1 sayılı Genelge'yi (Genelgelerden bir adedi başkana, bir adedi kursa katılan kamu görevlisi üyeye verilir; bir adedi de yedek olarak torbada bulundurulur.),

k) Yedi (7) adet **Örnek: 502 sayılı "Zarf Sayım Tutanağı"**nı

oy verme yerinde bulundurur.

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler ve sandık kurulunun and içmesi

MADDE 12- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak ilk iş olarak sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içler.

"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim." (298/70).

Başkan, tutanakla teslim almış olduğu torbayı kurula gösterdikten sonra açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührü ile "TERCİH" mührünü masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürlür.

Sandık kurulu, and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerlerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde teslim aldığı ve üzeri numaralanıp paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, oy pusulalarını sayar; bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan birleşik oy pusulaları hariç **birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını mutlaka sandık kurulu mührü ile mühürlür.**

Sandık kurulu, bundan sonra İlçe Seçim Kurulu başkanlığı mührünü taşıyan oy zarflarını sayar, bir gün önce kullanılmak üzere mühürlenmiş ancak kullanılmadan ertesi güne kalan oy zarfları hariç **her zarfın ön yüzüne mutlaka (İlçe seçim kurulu başkanlığı mührünün basılı olduğu yüze) sandık kurulu mührünü basar.**

Sayılan ve mühürlenmiş birleşik oy pusulaları ve zarflar, kullanılacağı sandığın yanına masanın üzerine düzenli bir biçimde konulur.

Sandık kurulu Halkoymasına ilişkin etiketlerden birini sandığın önüne, diğerini ise üstüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve yukarıda sayılan işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Başkan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi (Çoğunluğun sağlanması)

MADDE 13- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelerden biri getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı ikiden aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o sandık alanında seçme yeterliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır (298/73).

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun siyasi partili olmayan ve kurs gören üyesi, bu da yoksa üyelerden en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyumsuzluk çıkarsa resmi kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Sandık kurulu başkanı ve iki üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

Sandığın konulacağı yerin tespiti

MADDE 14- Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen bina/oy verme yerinde sandığın konulacağı yer sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Ayrıca İlçe Seçim Kurulu ve temsilciliklerce sandıkların konulacağı yere elektrik ve internet hattının çekilmesi için gerekli önlemler alınır.

Sandığın konulduğu yer, oy verme süresince değiştirilemez.

Ayrıca **cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğunu**, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar (Örnek: 20) sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92).

Kapalı oy verme yeri ve nitelikleri

MADDE 15- Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, en az iki kapalı oy verme kabini hazırlar.

Yüksek Seçim Kurulunca gönderilen oy vermeye özel kabinlerin kullanılması esastır.

Oy verme kabini gönderilmeyen temsilciliklerde ise, kapalı oy verme yeri, içerisi dışarıdan görülemeyecek ve oy veren kişinin birleşik oy pusulasını inceleyip tercihini kullandıktan sonra zarfın içine koyabileceği şekil ve nitelikte olmalıdır. Bu halde kapalı oy verme yerinde masa veya benzeri bir şey bulundurulur.

Yüksek Seçim Kurulunca hazırlanıp gönderilen ve oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümleri kapsayan (Örnek: 19) sayılı levha kapalı oy verme yerine asılır.

Sandık, oy verme kabini ve torba sayısı

MADDE 16- Halkoylaması yapılacak yerlerde her bir sandık kurulu için bir oy sandığı, ikiden az olmamak üzere yeteri kadar oy verme kabini ve her oy verme günü için ayrı bir seçim torbası verilir. Oy sandığının dolması halinde kullanılacak olan ikinci oy sandığı komisyon tarafından temin edilir.

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 17- Yurt dışında sandıkların konulacağı yerler Yüksek Seçim Kurulunun www.ysk.gov.tr internet adresinde ilân edilir ve temsilciliklerimizde de bölgelerinde bulunan seçmenlere uygun araçlarla duyurulur.

Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, işaretler ile veya ahşaplı araçlarla seçmenlere duyurur (**Örneğin; "4 NO.LU SANDIĞA GİDER" yazısı ve ok işareti**).

Sandık çevresi

MADDE 18- Sandık çevresi, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 15 metre yarıçaplı çevredir. Bu yerde, sandık kurulu başkanı koşulları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir (298/81-2).

Sandık alanı

MADDE 19- Sandık alanı, sandık kurulu başkanı tarafından şartlar dikkate alınarak belirlenen ve tutanağa geçirilen alandır (298/81-1).

Sandık çevresinde bulunabilecekler

MADDE 20- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin İlçe Seçim Kuruluna bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, İlçe Seçim Kurulunca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler.

Medya mensuplarının; sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla kısa süreli görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2).

Sandık alanında bulunabilecekler

MADDE 21- Sandık alanında, sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimseler ile seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerinden başka kimse bulunamaz. Ayrıca, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri ve özel güvenlik görevlileri dışında resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremez (298/83-1-2).

Siyasi partilerin sandık başlarında görevlendirecekleri müşahitlerin, kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan ergin kimselerden olması şarttır. Bu şartları taşımayan kimse müşahit olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır.

Sandık kurulunca alınacak kararlarda uyulacak usul ve esaslar

MADDE 22- Sandık kurulunca kanun uyarınca alınması gereken tedbirler ve yapılması icap eden işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur. Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler matbu tutanak defterine geçirilerek altları başkan ve üyeler tarafından imzalanır. Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarılar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Sandık çevresinde düzenin sağlanması

MADDE 23- Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz (298/82-1).

Seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanılmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, zarfların sayımı ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanlara başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü veya özel güvenlik görevlisi çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal İlçe Seçim Kurulu Başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanılarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından, derhal kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlilerini çağırarak suretiyle sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-5).

Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlileri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır (298/82-7).

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu vb. iletişim araçlarıyla görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır (298/82-8).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini veya özel güvenlik görevlilerini çağırır (298/82-9).

İlçe Seçim Kurulu Başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini sağlayacak tedbirleri alır. Bu kapsamda verdiği talimatlara sandık kurulları uymak zorundadır (298/82-10).

Sandık alanında düzenin sağlanması

MADDE 24- Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanunda gösterilen yasaklara aykırı davranışlar olması veya suç işlenmesi halinde, bina sorumlusu tarafından kolluk güçleri veya özel güvenlik görevlileri çağrılır. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde bu yetkiler, sandık kurulu başkanı veya sandık kurulu başkanının görevlendireceği sandık kurulu üyesi tarafından kullanılır.

Sandık alanında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi partiye ait rozet, amblem veya benzeri işaretler veya propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz (298/83-4).

İlçe Seçim Kurulu Başkanı, sandık alanlarında güvenliği ve 298 sayılı Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır; seçmenin ve sandık alanında bulunma hakkına sahip diğer kimselerin sandık alanına serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Komisyonlar ve bina sorumluları bu hususlarda, İlçe Seçim Kurulu Başkanınca verilen talimatlara uymak zorundadır (298/83-5).

Oy vermeden önceki işler

MADDE 25- Sandık kurulu başkanı, kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak oy verme işlemini izlemek üzere iki üyeyi görevlendirir. Bu üyeler, oy vermek üzere gelen seçmenin kimliğini ve seçmen kütüğünde kayıtlı olup olmadığını kontrol edilmesini, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini, seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ve oy zarflarının kaybolmamasını sağlarlar.

Diğer bir üyeyi, oyunu veren seçmenin seçmen listesine bilgilerinin yazılmasını ve isminin karşısına imza atmasını sağlamakla görevlendirir.

Ayrıca bir üyeyi de, oy vermek üzere gelen seçmene İlçe Seçim Kurulu mührünü ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfı, arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş birleşik oy pusulası ve "TERCİH" mührünü vermek ve seçmeni kabine yönlendirmekle görevlendirir.

Oy verme yeterliğinin tespiti

MADDE 26- Seçmen kütüğüne kayıtlı her Türk vatandaşı oy verme hakkına sahiptir.

Seçmen, yurtdışında sandık kurulan temsilciliklerin herhangi birinde oy kullanabilir.

Kasıtlı suçtan dolayı hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olmakla birlikte, henüz ceza infaz kurumuna alınmayan, koşullu salıverilen ya da denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanmak suretiyle salıverilen ancak hak ederek salıverilme süresi dolmayan hükümlülüler ile uzun süreli cezasının ertelenmesi nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunmayan hükümlülüler seçmen kütüğünde kayıtlı olmaları şartıyla oy kullanabilirler.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenlere oy kullandırılmaz.

Oy verme süresi

MADDE 27- Oy verme süresi; oy verme günü yerel saat ile 09.00'dan 21.00'e kadar geçecek zaman dilimidir.

Seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy verme süresi içinde oy kullanmaları esastır.

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Bu seçmenlerin en geç 23.55'e kadar oy kullanması sağlanır. Oy vermenin bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/89, 96).

Oy verme düzeni

MADDE 28- Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiç kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan, uzaklaşmasını hatırlatır.

Seçmen yine orada kalırsa başkan, onu kolluk gücü veya özel güvenlik görevlisi aracılığı ile uzaklaştırır.

Sandık kurulu önüne alınmada sıra

MADDE 29- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler, bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir.

Bu seçmenlere yardım eden seçmenin de öncelikle oy kullanmasına izin verilebilir (298/90).

Oy verme işlemi

MADDE 30- Seçmen oy vermek için geldiğinde sandık kurulu başkanı;

a) Seçmenin, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanı, Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı, Geçici Kimlik Belgesi, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden biri ile kimliğini tespit eder. Bu belgelerde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yer almıyorsa temsilcilikçe verilmiş seçmeni tanıttak nitelikte Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus kayıt örneğinin ibrazı gereklidir. Bu şekilde kimliğini ispata yarayan belge ibraz edemeyen seçmene oy kullandırmaz.

b) Komisyon başkanınca temin edilen bilgisayar ile **SEÇSİS'te SEC_005_B_2 "Yurt Dışı Seçmen Sorgulama ve Oy Kullandı Bilgi Girişi"** ekranı üzerinden kişinin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası girilerek seçmen kütüğüne kayıtlı olup olmadığını, kayıtlı ise oy kullanıp kullanmadığını sorgular.

c) Seçmen kütüğünde kaydı bulunmayan veya "Oy Kullandı" bilgisi işaretli bulunan vatandaşlara oy kullandırmaz.

d) Seçmen, seçmen kütüğüne kayıtlı ve "Oy Kullandı" bilgisi işaretli değilse Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, adı, soyadı, baba adı, doğum tarihine ilişkin bilgileri **Örnek: 500 sayılı "Sandık Seçmen Listesi"**ne yazdırır.

Ayrıca;

a) Kanuna uygun biçimde hazırlanmış İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührünü taşıyan oy zarfını,

b) Hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmayan arkası sandık kurulu mührü ile mühürlenmiş beyaz renk üzerinde "Evet", Kahverengi renk üzerinde "Hayır" ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulasını, Kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra "TERCİH" mührü ile birlikte seçmene vererek kendisine bu mührü birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine, dışarı taşırmamak suretiyle basması ve birleşik oy pusulasını katlayıp sarı zarfa koyarak ağızını yapışturmasını,

c) Zarf içine birleşik oy pusulasından başka hiçbir şey koymamasını,

d) Birleşik oy pusulasının herhangi bir yerine başkaca bir işaret koyması halinde oyunun geçersiz olacağını

hatırlatır ve kapalı oy verme yerine girmesini söyler. Oy pusulasını zarfa koyarak ve zarfı kapatarak oy sandığına atmak suretiyle oyunu kullanan seçmene, çizelgede isminin bulunduğu yer imza cetveli kullanılarak imzalatıldıktan, “TERCİH” mührü teslim alınıp seçmenin kimliği kendisine iade edildikten sonra, oy verme işleminin tamamlanmasını sağlar. (298/94/C).

Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir engeli nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adının karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Seçmene;

a) Birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği,

b) Cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu,

c) Bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakması gerektiği de

hatırlatılır (298/92).

Engellilerin oy kullanması

MADDE 31- Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımını ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 32- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilmez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulasında Beyaz renk üzerinde “Evet”, Kahverengi üzerinde “Hayır” ibareleri bulunduğunu ve nasıl oy verileceğini açıklar.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez.

Sandık kurulu üyelerinin oy kullanması

MADDE 33- Temsilciliklerimizde veya ihtiyaç duyulması halinde diğer yerlerde kurulacak oy sandıklarında görevli sandık kurulu başkan ve üyeleri, yurt dışı seçmen kütüğünde kayıtlı olmak koşulu ile görevli oldukları sandıkta bu Genelge'nin 30. maddesinde öngörülen usul ve esaslara göre oy verirler.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 34- Oy verme işlemi bitince, sandık kurulu başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları yerel saat ile 21.00'dan önce açılmaz (298/96).

Zarf sayım ve dökümünün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 35- Zarf sayım ve dökümü açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Sandık kurulu; çalışmalarını düzenli yürütebilmek bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak (ip germek gibi) tedbirleri alabilir (298/95).

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenlerin sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilân

MADDE 36- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Bundan sonra oy kullananları belirten imzalı sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı tespit edilerek; **Örnek: 502 sayılı "Zarf Sayım Tutanağı"**na geçirilir ve sonuçları yüksek sesle ilân edilir (298/96).

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 37- Oy zarflarından ve birleşik oy pusulalarından;

a) Kullanılmayanlar sayılır ve oylarını veren seçmen sayısına eklenerek sandık kuruluna teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığını tespit edilir.

b) Kullanılmayan birleşik oy pusulaları veya zarflar üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir.

c) Kullanılmayan zarf ve birleşik oy pusulası sayıları **Örnek: 502 sayılı tutanağa** yazılır.

d) Sandık kurulu başkanı tarafından, ertesi gün kullanılmak ve Komisyona teslim edilmek üzere "TERCİH" mühürleri mühür kesesine konulur.

e) Oy verme günü birden fazla belirlenen yerlerde sandık kurulları, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra kullanılmayan oy pusulaları, zarflar ve sandık kurulu mühürleri ile diğer oy kullanma araç ve gereçlerini komisyona **Örnek: 503/1 sayılı tutanakla** teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri tespit edilir.

f) Oy verme süresinin son günü kullanılmayarak artan zarflar ile oy pusulaları üzerlerine sayıları yazılarak ayrı ayrı bağlanıp mühürlenir ve torbanın alt kısmına konularak, bir boğum oluşturacak şekilde bağlanır. **Bir sonraki gün oy verme devam edecek ise artan zarflar ve oy pusulaları ile mühürler kesinlikle bu torbaya konulmaz.**

g) Bu işlemler bitirildikten sonra torbanın sandıktan çıkacak zarfların konulacağı kısmının boş olduğu hazır bulunanlara da gösterilmek suretiyle tespit ve ilân olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın açılması, zarfların sayımı ve oy kullanan seçmen sayısına uygunluğunun tespiti

MADDE 38- Yukarıdaki maddede yazılı işlemler tamamlandıktan sonra, oy sandığı oy verme yerinde bulunanların önünde açılarak sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir.

Oy sandığından çıkan zarf sayısı oy verenlerin sayısıyla karşılaştırılır. Bu zarfların sayısı oy veren seçmen sayısına eşit ise bu uygunluk tespit edilerek **Örnek: 502 sayılı tutanağa** geçirilir. Oy kullananların sayısı oy zarflarının sayısına eşit olmadığı takdirde bu husus nedeni de açıklanarak aynı tutanağa yazılır.

Oy sayım yetkisi İlçe Seçim Kuruluna ait olduğundan kesinlikle zarflar açılmaz ve oy sayımı yapılmaz.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, seçime ait zarf sayımı bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

Sandık kurulunca düzenlenen bu tutanağın aslı ile imzalı seçmen cetvelinin aslı ve tutanak defteri sandıktan çıkan zarflarla birlikte kurula ait torbaya konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir. Oy verme süresinin son günü ise, kurula ait torbanın boğumdan sonraki üst kısmına konulur ve ağzı kapatılarak mühürlenir.

Sandık kurulu başkanı ile ad çekmeyle belirlenen bir kurul üyesi tarafından, oy zarfları ve tutanakları içeren sandık numarası yazılı ağzı mühürlü oy torbası **Örnek: 503/1 sayılı "Sandık Kurulunca Komisyona Teslim Edilecek Malzemeyi Gösterir Tutanak"** düzenlenerek en kısa sürede Komisyona teslim edilir.

Sandık kurullarınca, birden fazla oy verme günü tespit edilen temsilciliklerde, her oy verme günü sonunda yukarıda belirtilen usuller çerçevesinde sandıklar açılır ve zarfların sayımı ile torbalama işlemi yapılır. Komisyona teslim edilecek oy zarflarını ve tutanak örneklerini içeren torbaların üzerine sandık kurulu numarası da yazılır.

Oy verme süresi sonunda sandık kurulu, kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarfları tutanağa geçirdikten sonra İlçe Seçim Kurulunca belirtilecek diğer araç ve gereçlerle birlikte Örnek: 503/1 sayılı tutanakla komisyona teslim eder. Bu teslim sırasında kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve oy zarflarının adetleri kesinlikle doğru tespit edilir.

Ertesi gün, komisyona teslim edilen birleşik oy pusulaları ve zarflar öncelikle kullanılır, bunlar bitmeden yeni paketler açılmaz.

Günlük oy verme süresi içinde oy sandığının dolması halinde, dolu sandık oy verme yerinde seçmenlerin görebileceği bir şekilde muhafaza edilir ve oy verme işlemlerine yeni seçim sandığının boş olduğu, orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit edilerek sandığın kapağını kapatmak ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mühürü ile mühürlemek suretiyle ikinci sandık ile devam edilir.

Oy verme süresinin son günü "TERCİH" mührü ile sandık kurulu mührü, mühür kesesine konularak, kesenin ağzı kapatılır. Bu mühür kesesi, Komisyona ayrıca teslim edilir.

Temsilciliklerde oyları saklamak ve İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli sandık kurullarının (Komisyonun) oluşumu ve görevleri

MADDE 39- Her temsilcilikte oyları saklamak ve ağzı mühürlü oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen yöntemlerle İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli olmak üzere; o yer misyon şefi veya en kıdemlisinin başkanlığında, o temsilcilikte görevli bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri isimlerden oluşturulan komisyon, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak İlçe Seçim Kurulunca kurulur ve aynı usulle yedek üyeler seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri arasından seçilecek üye ile doldurulur.

Oy verme günü bir günden fazla olan temsilciliklerde kurulacak olan Komisyonun siyasi partili asıl ve yedek üyelerinin birden fazla bildirilebilmeleri ve bunların döntüşümlü olarak görev yapabilmeleri mümkündür.

Zaruret halinde Dışişleri Bakanlığının teklifi üzerine Komisyonun kamu görevlisi üyesinde değişiklik yapılabilir.

Yüksek Seçim Kurulu ile İlçe Seçim Kurulu tarafından temsilciliklere gönderilecek her türlü seçim malzemesini, oy zarfını ve birleşik oy pusulalarını belirlenen takvim ve usul uyarınca teslim almak ve sandık kurullarına vermek üzere temsilcilğin önceden belirlenen uygun bir yerinde muhafazasını sağlamak komisyon başkanının görevidir.

Bu komisyon;

a) Her oy verme gününün başında seçmenin başka yöntemle oy kullanıp kullanmadığını sorgulamak amacıyla her bir sandık kurulu için elektrik ve internet bağlantısı mevcut bir bilgisayarı kullanıma hazır bulundurmak,

b) Her oy verme gününün başında o gün kullanılacak oy torbalarını, birleşik oy pusulalarını, "TERCİH" mühürleri ile sandık kurulu mührünün bulunduğu mühür kesesini ve kırtasiye malzemelerini Örnek: 501/1 sayılı tutanak karşılığı sandık kurullarına teslim etmek,

c) Sandık kurullarına teslim edilen seçim malzemelerinde eksiklik bulunması durumunda bunları tamamlamak,

d) Sandık kurullarınca her oy verme günü sonunda getirilen sandık kurulu mühürüyle mühürlü torbaları, kullanılmadan artan oy zarfları ile oy pusulalarını muhafaza edilmek üzere Örnek: 503/1 sayılı tutanak karşılığında teslim almak,

e) Sandık kurullarınca şikâyet üzerine verilen kararlara karşı yapılacak itirazları İlçe Seçim Kuruluna derhal ulaştırmak,

f) Oy verme süresinin bitiminde oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslarla İlçe Seçim Kuruluna **Örnek: 504 sayılı "Komisyon Tarafından Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna Kargo ile Gönderilen Torbalara İlişkin Tutanak"**la birlikte göndermek,

g) Örnek: 504 sayılı tutanağın bir suretinin ilgili temsilcilikte saklanmasını sağlamak,

h) Oy verme süresinin bitiminde oy zarfları ve birleşik oy pusulalarından kullanılmayarak artanları İlçe Seçim Kuruluna göndermek

görevlerini yürütmek.

Torbaların korunması, tutanakların saklanması

MADDE 40- Komisyon başkanı, sandık kurulu başkanlarının getirecekleri oy torbalarını teslim almak üzere bir yetkili bulundurmaya zorundadır.

Bu oy torbaları, temsilciliklerde komisyonun izni olmadan girilip çıkılmayan, kapısında en az üç farklı kilidi olan (asma kilit olabilir) ve anahtarlardan biri komisyon başkanı ve diğerleri ad çekme suretiyle belirlenecek siyasi partili üyelere bulun, güvenli bir yerde muhafaza edilir. Ad çekmede ismi çıkmayan siyasi partili üyenin talepte bulunması ve kilidin talepte bulunan siyasi parti üyesi tarafından temin edilmesi halinde kilit sayısı dörde çıkarılabilir. Bu yerlerin dış güvenliğinin sağlanması bakımından yerel makamlarla işbirliği yapılarak gerekli önlemler alınır.

Komisyon başkan ve üyeleri, oy verme günü oy verme süresi bitiminde, o güne ait oy torbalarının muhafaza edileceği yerde hazır bulunmak zorundadır.

Torbalarla birlikte teslim alınan tutanak örnekleri komisyon başkanı tarafından ayrı bir dosyaya konularak onun sorumluluğunda kilitli bir yerde muhafaza edilir.

Oy torbalarının İlçe Seçim Kuruluna gönderilmesi

MADDE 41- Temsilciliklerimizde oy kullanma süresince komisyona teslim edilen oy torbaları Örnek: 504 sayılı tutanak düzenlenerek Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslarla İlçe Seçim Kuruluna gönderilir ve teslim edilir.

Sayım - dökümle görevli sandık kurullarının oluşturulması

MADDE 42- İlçe Seçim Kurulunca; yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarının genel esaslara uygun bir şekilde yurt içinde oy verme süresi bittikten sonra sayım ve dökümünü yaptırmak üzere 298 sayılı Kanunun 22 ve 23. maddeleri uyarınca belirlenen bir başkan, bir kamu görevlisi üye ile son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdiği bir asıl ve bir yedek üyeden oluşturulan yeterli kadar sandık kurulu kurulur. (298-20/A-11)

İlçe Seçim Kurulunca oyların sayım ve dökümüne ilişkin usul ve esaslar

MADDE 43- Temsilciliklerde oy vermenin başlangıç tarihinden itibaren saklanarak oy verme süresi bittikten sonra İlçe Seçim Kuruluna ulaştırılan torbalardaki oyların sayım ve dökümü, İlçe Seçim Kurulunca oluşturulan sandık kurullarınca 16 Nisan 2017 Pazar günü saat 17.00'den itibaren yapılır.

İlk önce temsilciliklerde kurulan oy sandıklarından gelen ve içinde kullanılmış oy zarfıyla tutanaklar bulunan mühürlü torbalar, oy kullanılan temsilciliklere göre ayrılır. Birden çok sandık varsa ayrıca sandık sırasına göre ayrıma tabi tutulur. Daha sonra her sandığa ait torbalar tarih sırasına ve bu tarih sırası dikkate alınarak kendi aralarında oy kullanma gününe göre A, B ve C harfleriyle tanımlanan sandık kurulu sıra numaralarına göre dizilir.

Sandık kurulu başkanı;

- a) Sayım ve döküm cetvellerini işlemek,
  - b) Oy zarflarını torbadan teker teker çıkarıp kendisine vermek,
  - c) Dökümü yapılmış oy pusulalarını torbaya geri atmak
- işlemleri için kurul üyeleri arasında iş bölümü yapar.

Zarfların açılması ve oyların dökümü için önceden hazırlanan masaya görevlilerden başka kimse yaklaştırılmaz. Sayım ve dökümü izlemek isteyenler, başkanın bu konuda alacağı güvenlik önlemlerine ve izleme düzenine uymak zorundadırlar.

Sandık kurulu başkanı sayım ve döküm işine başlamadan önce cetvellerin boş ve yazısız olduğunu orada bulunanlara gösterir.

Geçerli ve geçersiz zarflar

MADDE 44- Sandık kurulu tarafından mühürlü torbalar sıra numarasına göre açılır. Bütün zarflar sayıldıktan sonra zarflar geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
  - b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
  - c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
  - d) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan,
  - e) Tamamı yırtılmış olan,
  - f) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan
- zarflar geçersiz sayılır.

Ancak zarfın üzerinde, herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile, bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılabilmesi halinde, bu zarflar geçerli sayılır (298-98/4).

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarfları kontrol ettikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı tutanak defterine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz (298-98/6).

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile halkoylamasına katılanların sayısı karşılaştırılır (298-98/7).

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz (298-98/8).

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişiğüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı tutanak defterine yazılır (298-98/9).

Geçerli ve geçersiz oylar

MADDE 45-

A) Aşağıda yazılı birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

- a) Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı bulunmayan,
- c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- d) Hiçbir yerine "TERCİH" mührü basılmamış olan,
- e) Birleşik oy pusulasında EVET - HAYIR şeklinde ayrılan alanlardan (beyaz veya kahverengi bölümlerden) birden fazlasına "TERCİH" mührü basılmış olan,
- f) Birden fazla alana taşmış "TERCİH" mührürlü birleşik oy pusulaları,
- g) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
- h) Üzerine "TERCİH" mührü dışında veya "TERCİH" mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
- i) Üzerinde yer alan bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
- j) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan.

B) Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- d) Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle "TERCİH" mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- e) Birleşik oy pusulasındaki "Evet" ve "Hayır" için ayrılan alanları taşmamak kaydıyla, bir alana birden çok "TERCİH" mührü basılması (298/101).

Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları

MADDE 46- Birleşik oy pusulasında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olması halinde, "TERCİH" mührünün vurulduğu bölüm kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.

Zarfin içinden el ilânı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kâğıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulası hesaba katılmaz (298/102).

Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü ile sandık sonuç tutanaklarının düzenlenmesi

MADDE 47- Oyların sayım ve dökümünde, her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan SEÇSİS'ten alınan Örnek: 600 "Yurt Dışı Sayım Döküm Cetveli" kullanılır.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını torbadan teker teker alarak başkana verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği şekilde göstererek birleşik oy pusulası üzerinde hangi alana "TERCİH" mührü basılmış ise, herkesin iştebileceği biçimde o kısmın adını okur.

Herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli iki üye tarafından, aynı anda **Örnek: 600 sayılı "Yurt Dışı Oy Sayım Döküm Cetveli"**ne işlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları ve zarfları, görevli üye tarafından, masa üzerinde düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Geçersiz sayılan veya geçerli olmasına rağmen hesaba katılmaması gereken oy pusulaları ile geçerli olup olmadığı veya hesaba katılıp katılmaması yönünde tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sayım ve döküm cetveline işlenmeksizin ayrılır ve sandık kurulu başkanı tarafından muhafaza altına alınır.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, son rakamlar karşılaştırılarak, geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulu tutanak defterine rakam ve yazı ile işlenir.

Geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız iki ayrı **Örnek: 600 sayılı cetvele** işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulu tutanak defterine rakam ve yazı ile işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksul başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait torbadaki son geçerli zarf açılıp içindeki oy pusulası okunduktan sonra, sandık kurulu başkanı tarafından o torbaya ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile torbadan çıkan ve tutanağa işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünde tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, sandık sonuç tutanağının geçerli oyların sayısı bölümüne işlenir.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, tutanak defterine yazılan geçersiz zarf sayısı ile toplanarak sandık sonuç tutanağının geçersiz oyların sayısı bölümüne işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakam ve yazıyla işlenir.

Sayım ve döküm cetveline işlenen oylar, orada bulunanlara başkan tarafından yüksek sesle ilân edilir.

Sandık kurulu, **Örnek: 601 sayılı sandık sonuç tutanağını** iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre okunaklı bir şekilde düzenler. Bu tutanakların ait olduğu bölümüne, bilgiler eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır ve sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandık sonuç tutanağı (Örnek: 601) yukarıda belirtilen işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.

Sandık kurulunca düzenlenen tutanak, torbalardaki oyların sayım ve dökümü sırasında İlçe Seçim Kurulunca düzenlenen tutanaklar, kurullarca imza edilen sayım ve döküm cetvelleri, sandık seçmen listesi, geçerli sayılan oy pusulaları, geçersiz sayılan oy pusulaları ve itiraz sonucu geçerli sayılan oy pusulaları ile beraber hesaba katılmayan zarflar ayrı ayrı paketler halinde mühürlenip torbaya konulur ve torbanın ağzı kapatılarak mühürlenir. Bu torbalar İlçe Seçim Kuruluna yasal süresince saklanmak üzere teslim edilir (298/100).

SEÇSİS'ten elektronik ortamda alınan sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvellerinde, her sandık için farklı sandık numarası ve karekod kaydı bulunduğundan, söz konusu tutanakların bilgisayardan sadece A4 (210x297 mm) formatında beyaz kâğıda çıktısı alınır. Bu sebeple fotokopi ile çoğaltılmış tutanaklar kullanılmaz. Tutanaklar, İlçe Seçim Kurulunca tarayıcıdan geçirildiğinden buruşturulmaması, katlanmaması, karekodun üzerinin herhangi bir şekilde çizilmemesi, karalanmaması, ıslatılmaması vb. hususlara dikkat edilmesi gerekir. Bu nedenle sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvellerinin imzalanıp, mühürendikten sonra İlçe Seçim Kuruluna teslim edilinceye kadar katlanmadan sığabileceği poşet dosya içerisinde muhafaza edilmelidir.

Siyasi parti müşahitlerinin oy sayım ve dökümünde bulunmaları

MADDE 48- Siyasi partilerin müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi her biri ayrı siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

İlçe Seçim Kurulunca sandık sonuç tutanaklarının birleştirilmesi ve denetlenmesi

MADDE 49- Sandık kurullarından gelen sonuçların SEÇSİS'te **YRTDS-010 "Sandık Sonuçları Girişi"** ekranı kullanılarak girişi yapılır.

İlçe Seçim Kurulu tarafından, sandık kurullarından gelen Örnek: 601 sayılı tutanakta yer alan bilgiler SEÇSİS uygulamaları, seçim işlemleri-sandık sonuç girişi (YRTDS-010) ekranına girildikten sonra karekodlu ve imzalı sandık sonuç tutanakları ile sayım ve döküm cetvelleri, İlçe Seçim Kurulunda bulunan tarayıcılar ile SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır. Bu işlem tutanaklar geldikçe bekletilmeksizin yapılır.

Tüm sandıklara ait sonuç girişleri yapıldıktan sonra **Örnek: 602 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı"** alınır.

Örnek: 602 sayılı "Temsilcilik Birleştirme Tutanağı" imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülü kullanılarak taranır.

Örnek: 602 sayılı tutanak imzalanmadan önce, birleştirilmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarındaki bilgilerin tamamını gösterir bir döküm cetveli, İlçe Seçim Kurulunun siyasi partili üyelerine de birer nüsha çoğaltılarak verildikten sonra, o tutanakta birleştirilmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarında, "Evet" ve "Hayır" oy sayıları, İlçe Seçim Kurulunda, başkanın görevlendireceği memur üyelerden biri tarafından, birleştirme tutanağındaki sıraya göre, yüksek sesle okunmak suretiyle Örnek: 602 sayılı tutanağa işlenen oy sayılarında yanlışlık olup olmadığı denetlenir. **İlçe Seçim Kurulunda yeterli imkân olması halinde denetim işlemi, hazır bulunanların izleyebileceği şekilde görüntülü olarak cihazlarla yayınlanabilir.**

Başkan, denetim sırasında tespit edilen hataları denetim tutanağına (Örnek: 90/A), SEÇSİS'te (YRTDS-010_1) "Yurt Dışı Sandık Sonuçları Günleme" ekranına işlemek üzere

kurulun diğerk memur üyesini görevlendirir. Denetim tutanağında, ilçe seçim kurulunun adı, denetlenen seçimin türü ve çevresi ile denetim işlemi sırasında hatalı bilgi girişı yapıldığı tespit edilen sandıkların numarasını yazmaya elverişli bir cetvel yer alır. Denetleme sırasında, ilçe birleştirme tutanağına hatalı olarak işlenmiş sandık kurulu sonuç tutanakları bir kenara ayrılır. Denetim işlemi sonucunda, düzenlenen tutanak başkan ve üyelerce imzalanır. Denetim işlemi tamamlandıktan sonra, hata tespit edilmişse, ayrılan sandık sonuç tutanaklarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak hazırlanan ilçe birleştirme tutanağı, kurul başkanı ve üyelerince imzalanır ve sonuçlar hazır bulunanlara sözlü olarak ilân edilir.

SEÇSİS'te (YRTDS-010_1) "Yurt Dışı Sandık Sonuçları Günleme" ekranında hatalı bilgi girişı nedeniyle Denetim Tutanağı (Örnek:90/A) sandık bazlı düzenlenir. İlçe seçim kurulu kararına göre ilgili sandıklar için sonuç bilgi değışikliği yapılır. Denetim Tutanağı bu ekrandan hazırlanır ve karekodlu olarak dökümü alınarak ilçe seçim Kurulu tarafından imzalanır. İlgili sandıklar için Tarama SCNR_001 ekranında varsa ilçe seçim kurulu kararının taranması sandık sonuç tutanağındaki karekodun altında bulunan karekod numaralarının elle girişı ile sağlanır. Sonra karekodlu olan Denetim tutanağının (Örnek: 90/A) taranması gerçekleştirilir. İlçe seçim kurullarınca denetim tutanağı düzenlenmiş sandıklar listesi (Örnek: 90/B) alınır. Örnek: 90/B'nin taranması SCNR_001 ekranında temsilcilik birleştirme tutanağındaki karekodun altında bulunan karekod numaralarının elle girişı ile sağlanır. Bu işlemlerden sonra Örnek: 602 sayılı tutanak yeniden düzenlendikten ve imzalandıktan sonra tekrar taranır.

Aynı yabancı ülke içinde birden fazla temsilcilikte oy kullanılmış ise **Örnek: 603 sayılı "Ülke (Temsilcilikler) Birleştirme Tutanağı"** alınır, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülünü kullanılarak taranır.

Bundan sonra **Örnek: 604 sayılı "Ülkeler Birleştirme Tutanağı"** ile geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçların birleştirmesini yapmak suretiyle düzenlenen **Örnek: 142-H/2 sayılı "Gümrük Kapıları Birleştirme Tutanağı"** imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülünü kullanılarak taranır ve birleştirilmek üzere İlçe Seçim Kurulu Başkanı ve en az iki üye tarafından en kısa sürede Ankara İl Seçim Kuruluna götürülür ve teslim edilir (298/94/C).

Bu tutanaklar başkan ve üyeler tarafından imza edilerek birer örneği kurulun siyasi partili üyeleri ile siyasi partilerin müşahitlerine imza karşılığında verilir. Bir örneği de İlçe Seçim Kurulunun çalıştığı binanın kapısına bir hafta süre ile asılır.

Birleştirme tutanaklarındaki bilgilere göre hazırlanacak olan tutanak özetleri (**Örnek: 602/1, 603/1, 604/1 ve Örnek:142-H/2-1**) onaylı birer suretleri, İlçe Seçim Kurulunda herkesin inceleyebileceği uygun bir yere bir hafta süreyle asılmak suretiyle ilân edilir.

Yurt dışı sandıklardan ve gümrük kapılarından gelen sonuçlar Ankara İl Seçim Kuruluna **Örnek: 605 sayılı "Ülkeler ve Gümrük Kapıları Birleştirme Tutanağı"**nda birleştirilir, imzalandıktan sonra SEÇSİS uygulamaları tarama modülünü kullanılarak taranır ve bu tutanak en seri vasıtayla Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Şikâyet, itiraz ve diğerk hükümler

MADDE 50- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine karşı yapılacak şikâyet ve itirazlar ile bu Genelge'de hüküm bulunmayan hallerde "Anayasa Değışikliği Halkoylamasında Sandık Kurullarının Oluşumu, Görev ve Yetkilerini Gösterir 135/1 Sayılı Genelge" nin ilgili hükümleri uygulanır.

Dayanak

MADDE 51- Bu Genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 3376 sayılı Anayasa Değışikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak Yüksek Seçim Kurulunun 15/02/2017 tarih ve 2017/103 sayılı kararı ile **"202/I sayılı Genelge"** olarak kabul edilmiştir.